

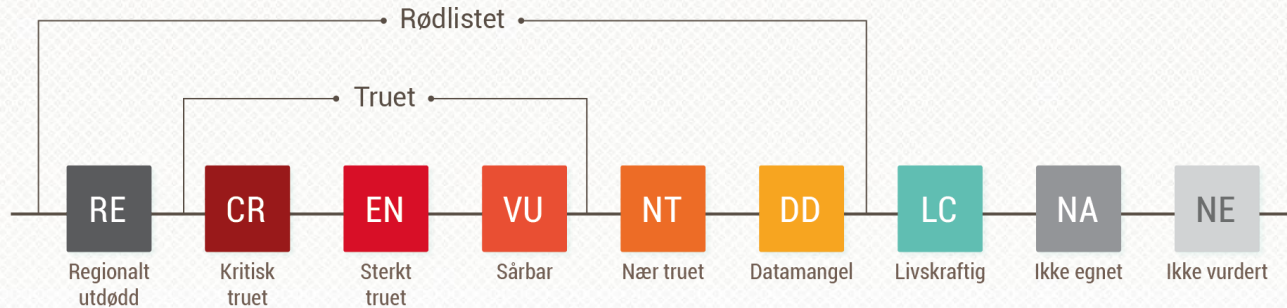
Norsk rødliste for arter 2015

– Presentasjon av resultater

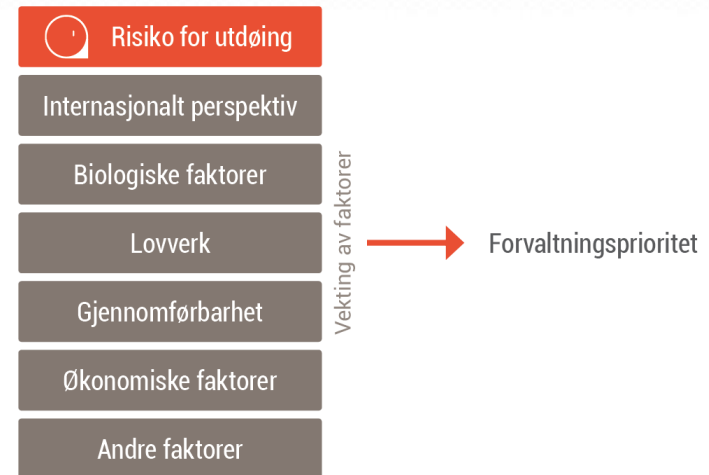

ARTSDATABANKEN

Hva er en rødliste?

- En rødliste er en gruppevis sortering av arter basert på deres risiko for å dø ut fra Norge
- Viktig grunnlag for en kunnskapsbasert forvaltning av naturmangfold

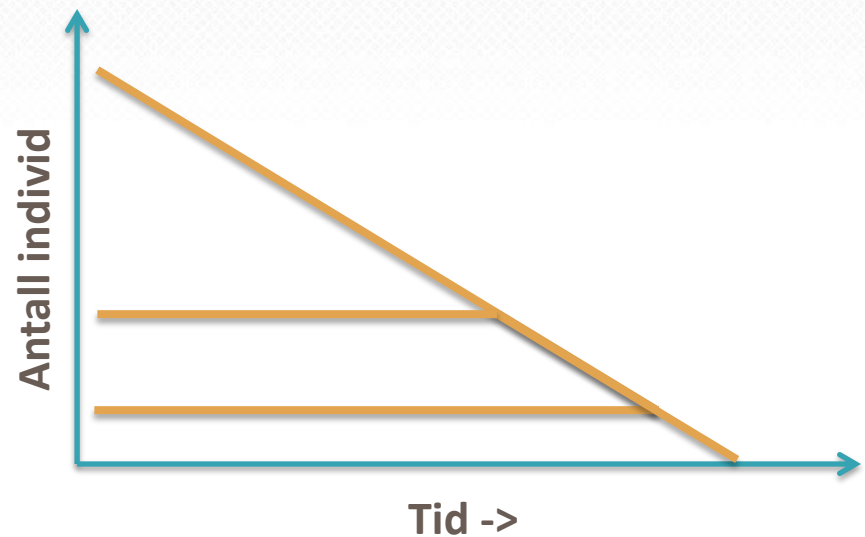
Objektiv og etterprøvbar!

- Kvantitative kriterier (IUCN)
- Detaljerte retningslinjer (IUCN)
- Database gir konsistent bruk av kriterier
- Vurderingene begrunnes
- Kunnskapsgrunlaget dokumenteres
- Innsyn i foreløpige vurderinger

Hvorfor blir arter truet?

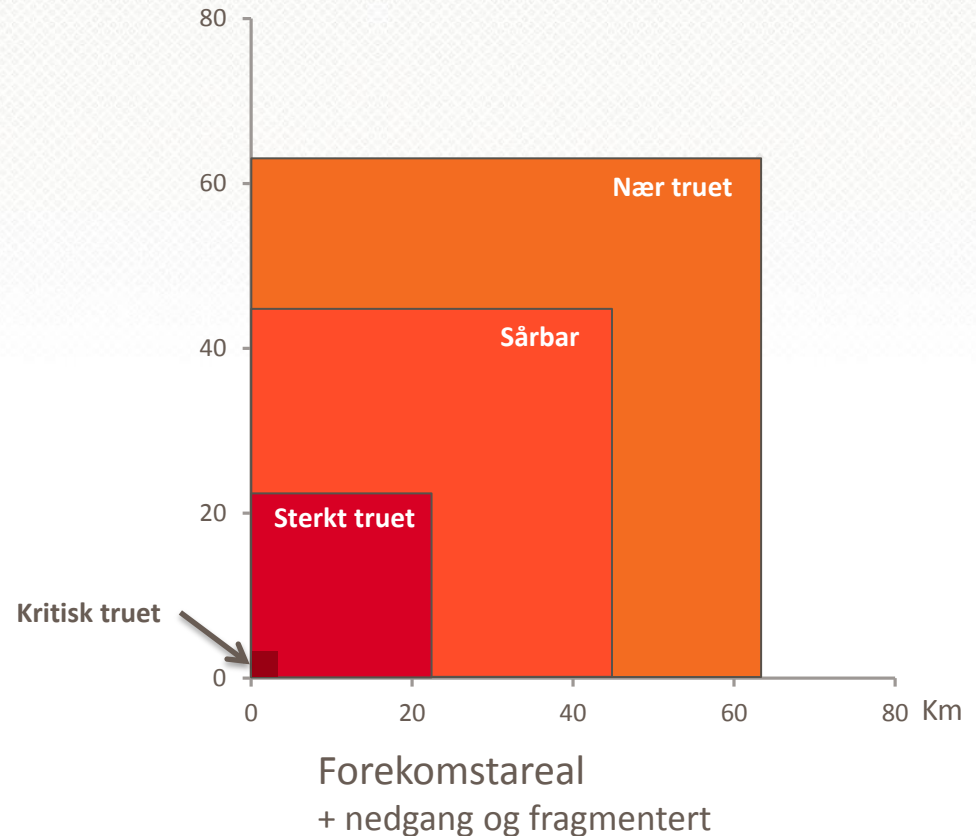
1. Nedgang i populasjonen
2. Liten populasjon eller lite areal
3. Kombinasjon av 1 og 2

Hva avgjør kategorien?

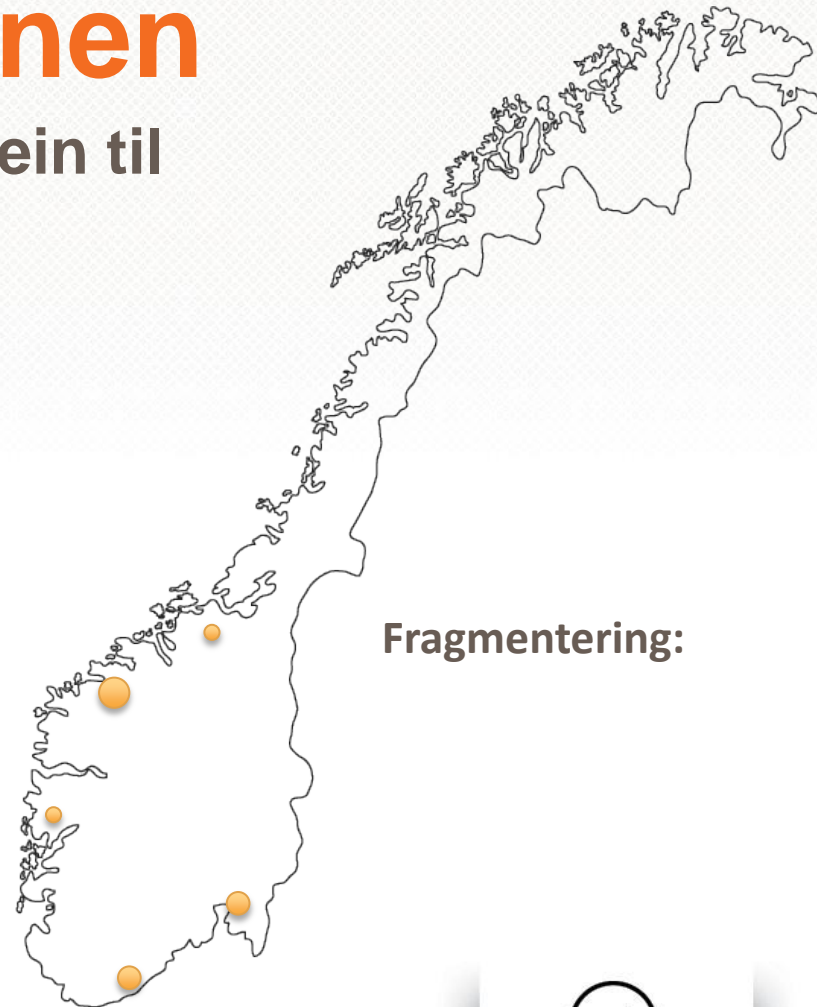
1. Hvor rask er nedgangen?
2. Hvor liten er populasjonen eller arealet?
3. Summen av 1 og 2

Faktorer som forverrer situasjonen

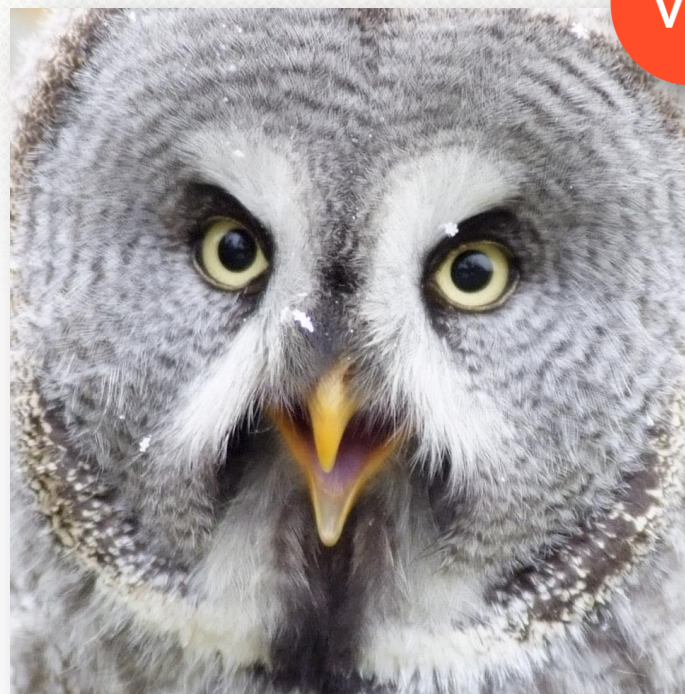
Tre tilleggsfaktorer kan legge stein til byrden:

1. Fragmentering - små og isolerte delpopulasjoner
2. Ekstreme fluktuasjoner
3. Potensiell trussel mot lokaliteter

Innvandring fra naboland

- Signifikant innvandring fra naboland kan gi lavere risiko for utdøing
- Det må finnes ledige habitat
- Kategorien **nedgraderes**
- Eks: lappugle CR -> VU°

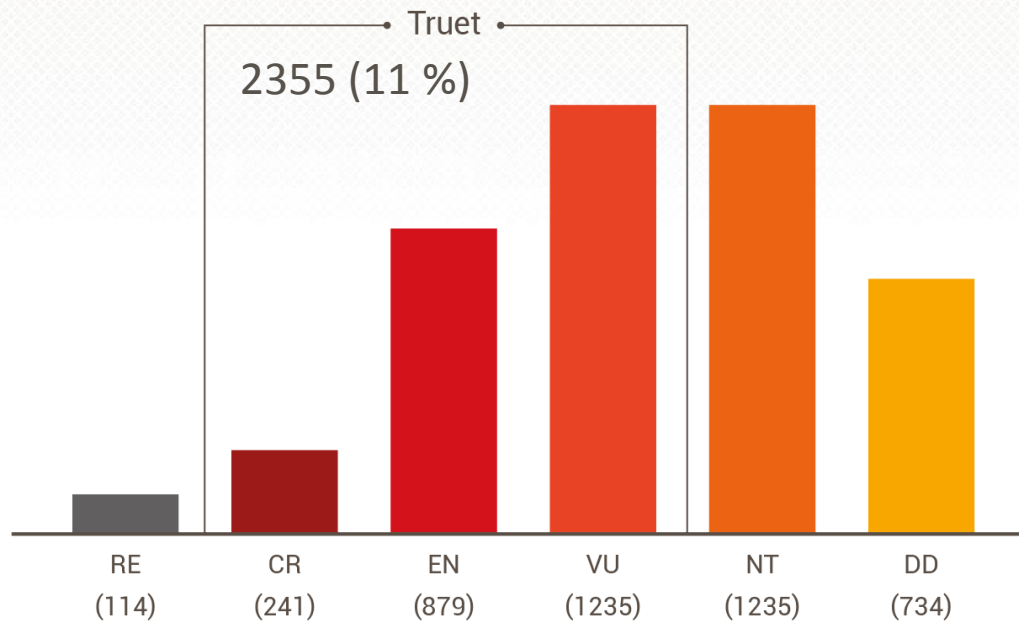
Arne List CC BY-SA 2.0

ARTSDATABANKEN

21 % av 20 915 vurderte arter er på Rødlista

114 arter er utdødd fra Norge

- 57 utdødde billearter
- 6 nye arter regnet som utdødd

Bløtdyr

Chrysallida bjoernssoni

Lutraria lutraria

Vepser

Blasticotoma filiceti

Skogpanserbie *Stelis phaeoptera*

Karplanter

Skjesveve *Pilosella cochleatiforme*

Svalerot *Vincetoxicum hirundinaria*

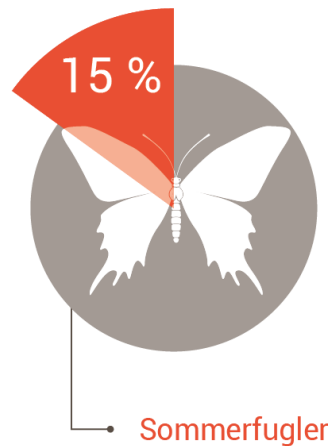
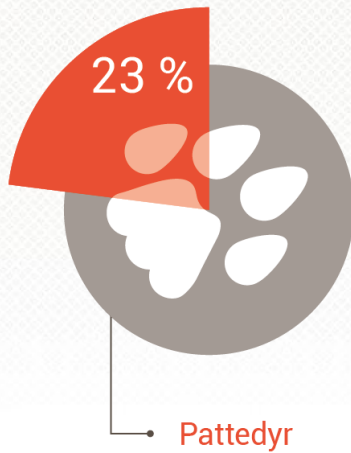
Skogpanserbie

Arnstein Staverløkk NINA (CC BY 3.0)

ARTSDATABANKEN

Størst andel truede arter

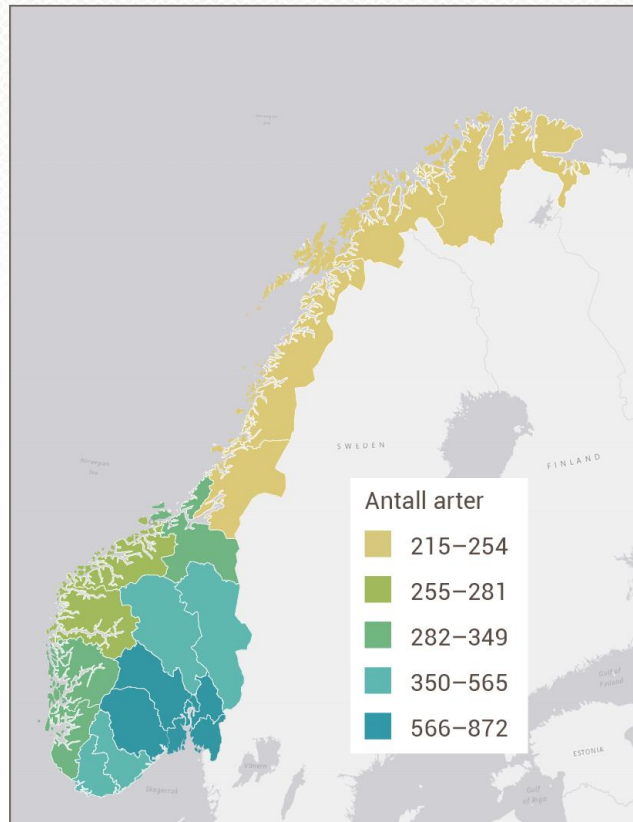

Hvor finnes de truede artene?

Tyngdepunkt av trua arter i sørøst

- Stor variasjon i sjeldne livsmiljø
- Høyt mangfold av varmekrevende arter
- Stort press på areal

Av 2355 truede arter finnes 48 % i skog

Sopper 353 arter

Biller 230 arter

Tovinger 128 arter

Truete arter i skog

Olga Hilmo CC BY 4.0

- Skog – stor variasjon i livsmiljø
  - Dødved

Flest *truete* arter på middels nedbrutt dødved av lauvtre

Gadd av ulike treslag
- Edellauskog - 1 % av skogarealet, men mange truete arter

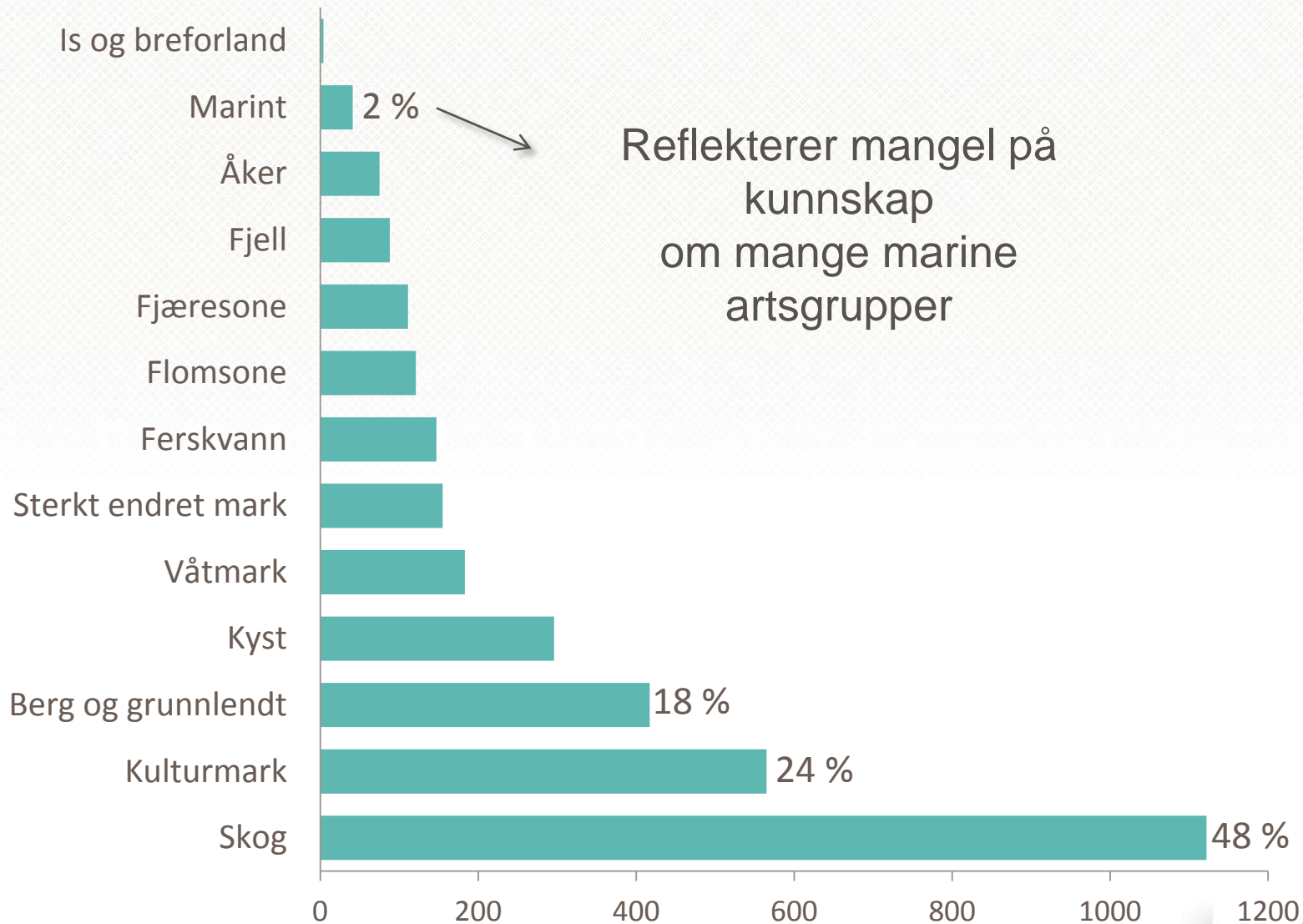

Av 2355 truede arter finnes 24 % i kulturmark

Antall truete arter fordelt på naturtype

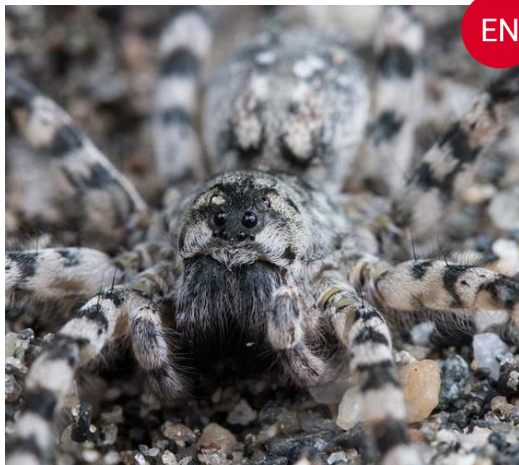

Begrenset areal

61 % av de truede artene: Ofte fragmentert og i nedgang
Insekter og edderkoppdyr
Ofte mangetallige

Edderkoppdyr: 100 %

Agne Ødegård CC BY-SA 4.0

Stor elvebreddsedderkopp

Biller: 99 %

Gilles san Martin CC BY 2.0

Sandmarihøne

Tovinger: 100 %

Sigmund Hågvær NLOD

Tovingeart

RE

CR

EN

VU

NT

DD

LC

Rødlistet

Truet

Lestes dryas (Kirby, 1890)

sørlig metallvannymfe

Kategori - VU

Vurdering

Utført av ekspertkomité for døgnfluer, øyestikkere, steinfluer, vårfluer

Arten er dokumentert eller antatt å være etablert med reproduserende bestand i Norge

Generasjonstid | 1,0

Gjeldende kriterier

B2a((i))b(iii)

B.2	Forekomstareal	≤ 500 km ²
	Kjent forekomstareal	48 km ²
	Mørketall	3
	Beregnet areal	144

a.(i) Trolig kraftig fragmentering

b.iii Pågående reduksjon av kvalitet og/eller areal av artens habitat

Göran Liljeberg CC BY 4.0

Lestes dryas er kjent fra Hvaler, Tjøme, Kongsvinger og Hallingdal (Artskart), og har et lite forekomstareal. Mer enn halvparten av populasjonene ligger sannsynligvis lenger fra hverandre enn flere ganger gjennomsnittlig spredningsdistanse for arten. Habitatet er små, grunne og næringsrike dammer, hovedsakelig i jordbrukets kulturlandskap. Slike lokaliteter er utsatt for fysiske inngrep som for eksempel gjenfylling og drenering. Kalkrike dammer er, på grunn av eutrofiering og nedbygging, vurdert som EN på rødlista for naturtyper (Mjelde 2011). Vannstanden i de grunne dammene varierer sterkt avhengig av nedbørsmengde og temperatur, og perioder med tørke i larvetida gjør at den lille bestanden antagelig fluktuerer mye. Habitatene er trolig mindre utsatt for uttørking de senere årene pga. økte nedbørsmengder. Det har alltid vært langt mellom funnene av denne arten i Norge og mørketallet er derfor trolig lavt og settes til 3 for forekomstarealet. Pågående nedgang i habitatenes areal kombinert med trolig kraftig fragmenterte populasjoner gjør at arten vurderes som VU

Små populasjoner, pågående nedgang

26 % av de truede artene: <10 000 antall reproduserende individ, små og isolerte delpopulasjoner

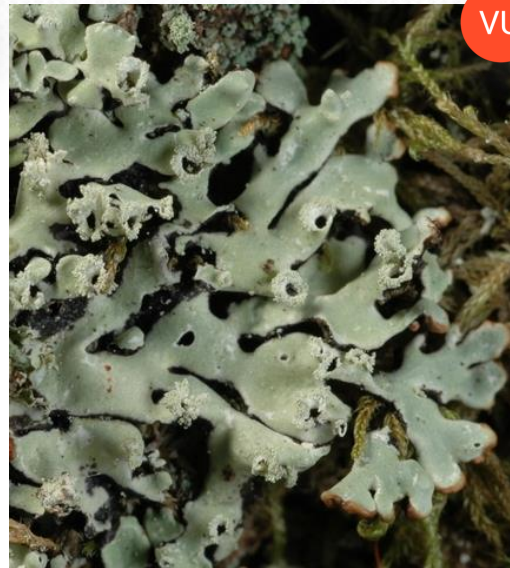
Sopper: 75 %

Bálint Dima/Balint Dima CC BY 4.0

Lilla melparasollsopp

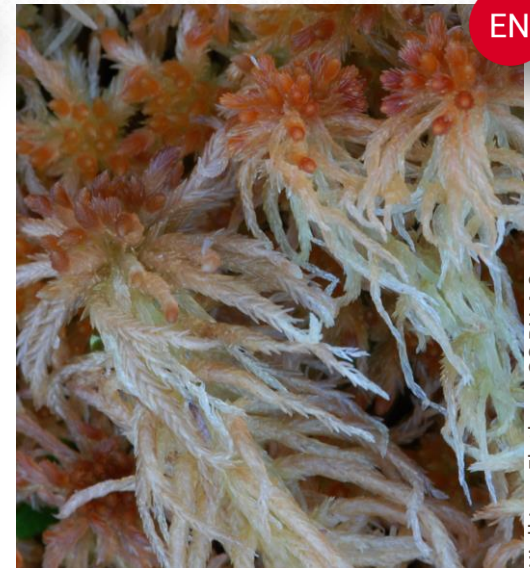
Lav: 65 %

Einar Timdal CC BY -SA 3.0

Kystskodelav

Moser 64 %

Kjell Ivar Flatberg CC BY 4.0

Trøndertorvmose

Svært få individ eller svært lite areal

19 % av de truede artene: De fleste har ikke pågående reduksjon, men små populasjoner <1000, og/eller lite areal

Pattedyr: 82 %

Anne Mathilde Thierry CC BY 4.0

Fjellrev

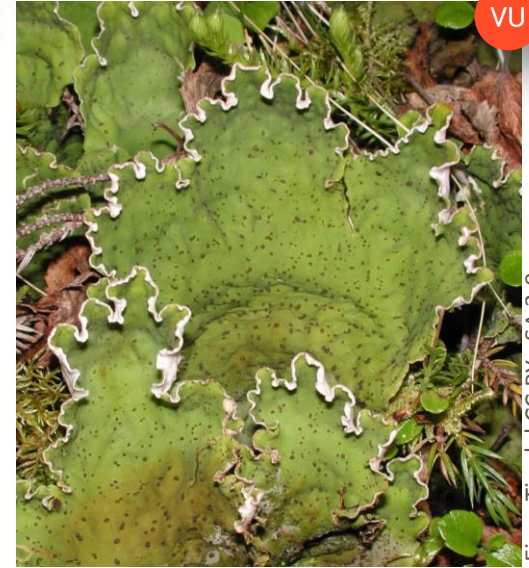
Fugler 61 %

Kjetil Hansen CC BY 3.0

Vierspurv

Lav 57 %

Einar Tindal CC BY -SA 3.0

Bred grønnever

Store populasjoner i nedgang

7 % av de truede artene: >30 % nedgang i løpet av artens 3 siste generasjoner (minimum 10 år)

Fisker: 100 %

Havforskningsinstituttet CC BY 4.0

Ål

Fugler: 26 %

Tyco Anker-Nilsen CC BY 4.0

Krykkje

Karplanter 22 %

Olga Hilmo (CC BY 4.0)

Alm

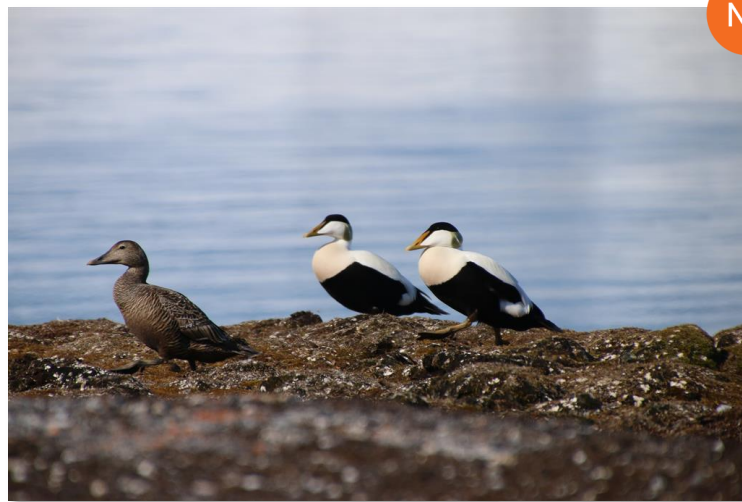
Nye på Rødlista!

Stor bestandsnedgang, >15 %
i løpet av artens 3 generasjoner

NT

Per Harald Olsen CC BY-SA 3.0

NT

Robert T. Barrett Tromsø
Museum CC BY 4.0

NT

Erlend Haarberg CC BY-NC 3.0

ARTSDATABANKEN

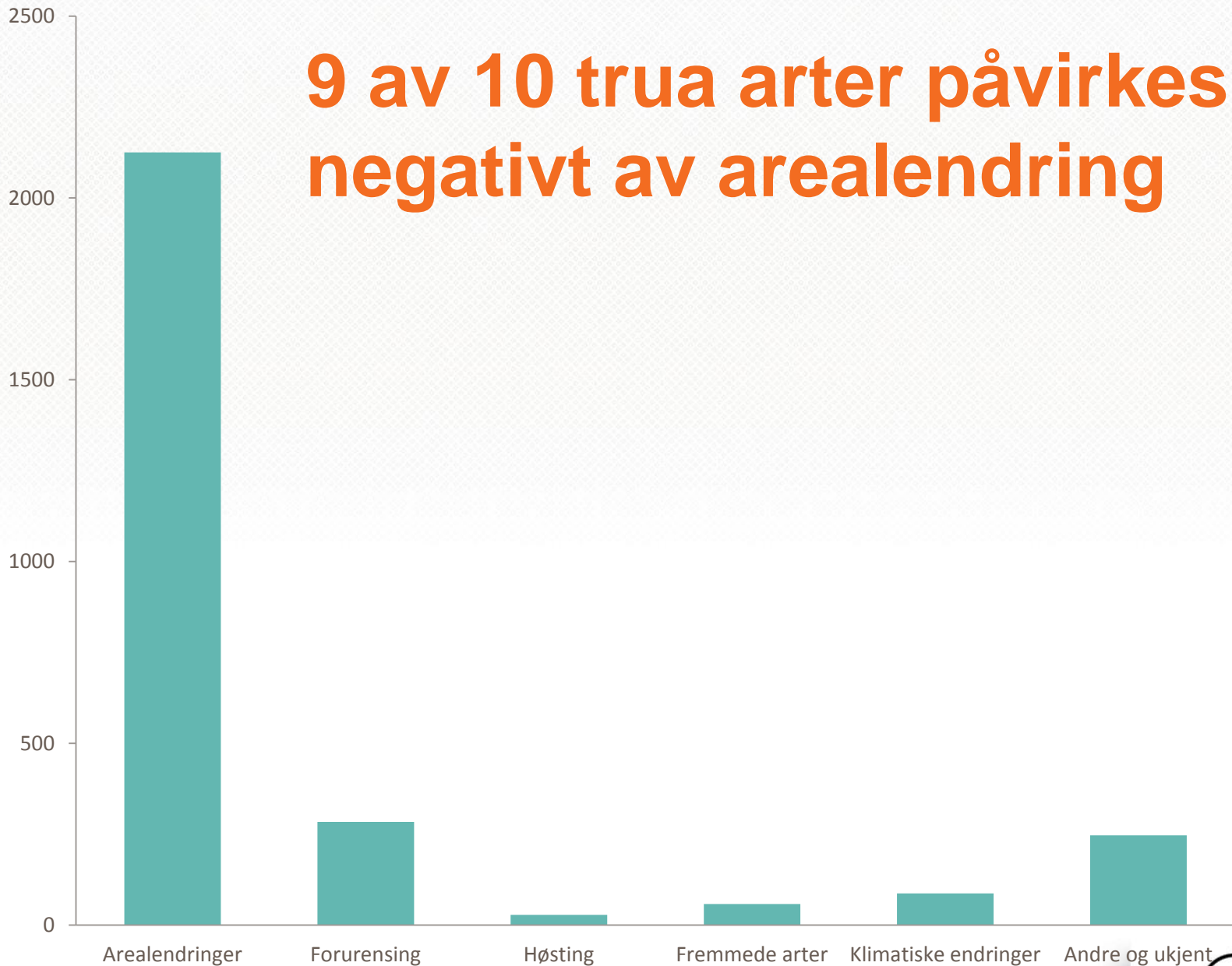
Påvirkningsfaktorer

En påvirkningsfaktor skal føre til, eller kunne føre, til en nedgang i populasjonsstørrelsen og/eller leveområdet slik at nedgangen medfører rødlisting

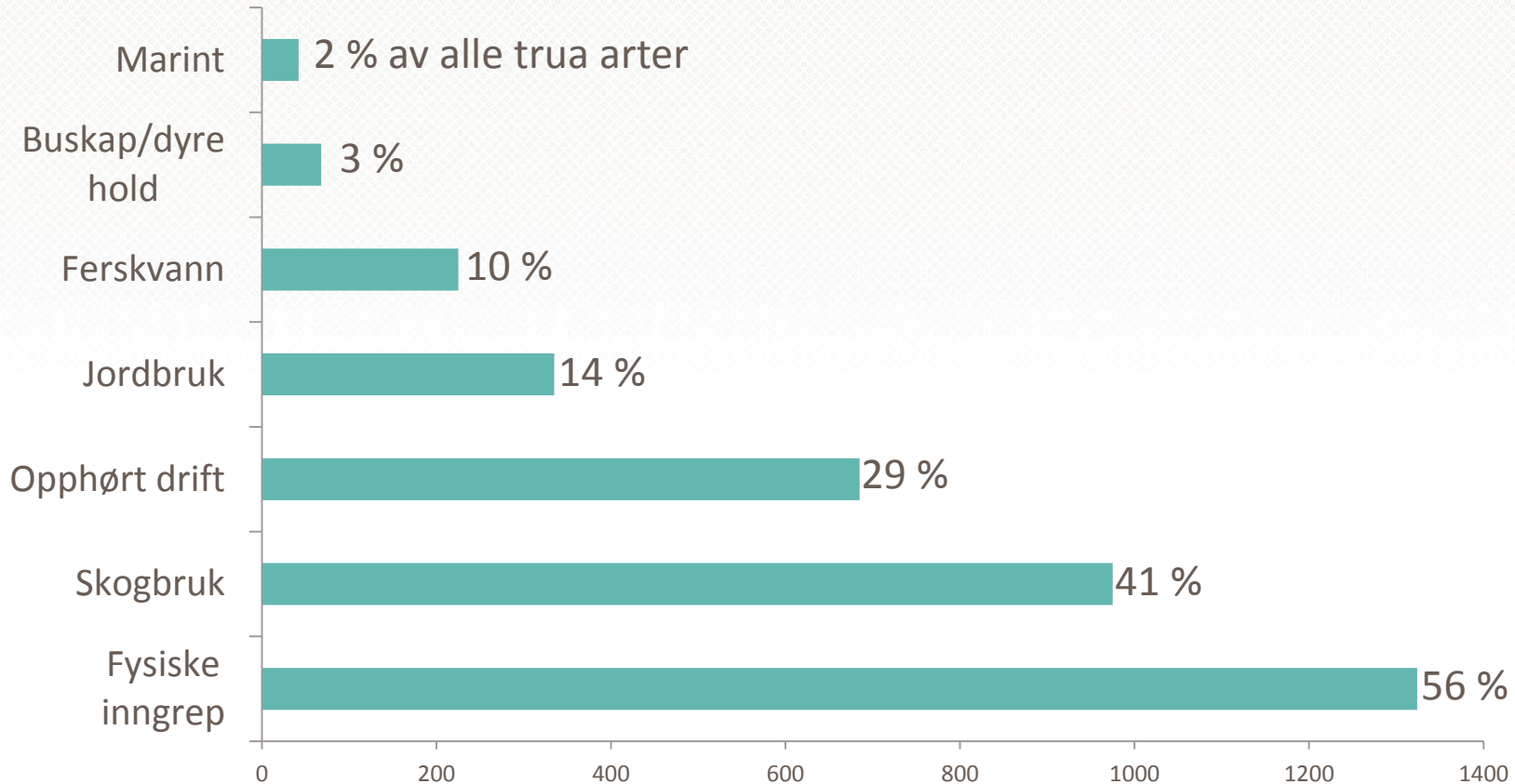

9 av 10 trua arter påvirkes negativt av arealendring

Hvilke arealendringer påvirker flest truete arter negativt?

Klimaendringer gjør seg mest gjeldende på fjellet

- Klimaendring: 87 *truete arter* (økning fra 61 arter i 2010)
Flest karplanter (27 arter), moser (20 arter) og lav (14 arter)
- 50 % lever på fjellet
Arter i snøleier, for eksempel bresotmose → NT
Arter sårbare for gjengroing

Negativ påvirkning fra fremmede arter øker

- Fra 20 til 58 *truete* arter i 2015

Patogener/parasitter

Alme- og askesyke

Påvirker habitatet

Elvesandjeger trues av gjengroing

Konkurrenter

Predatorer

Hybridisering

Villeple og hageeple

Rynkerose

Lisbeth Gederaas CC BY 4.0

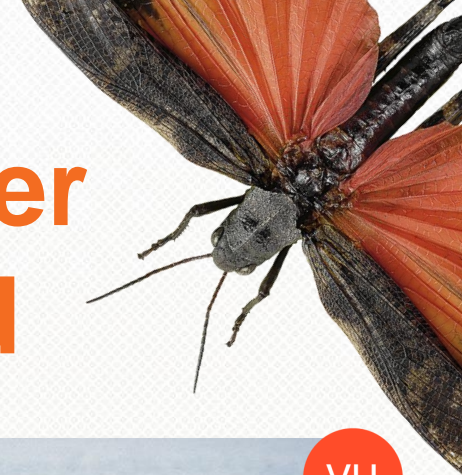

Elvesandjeger

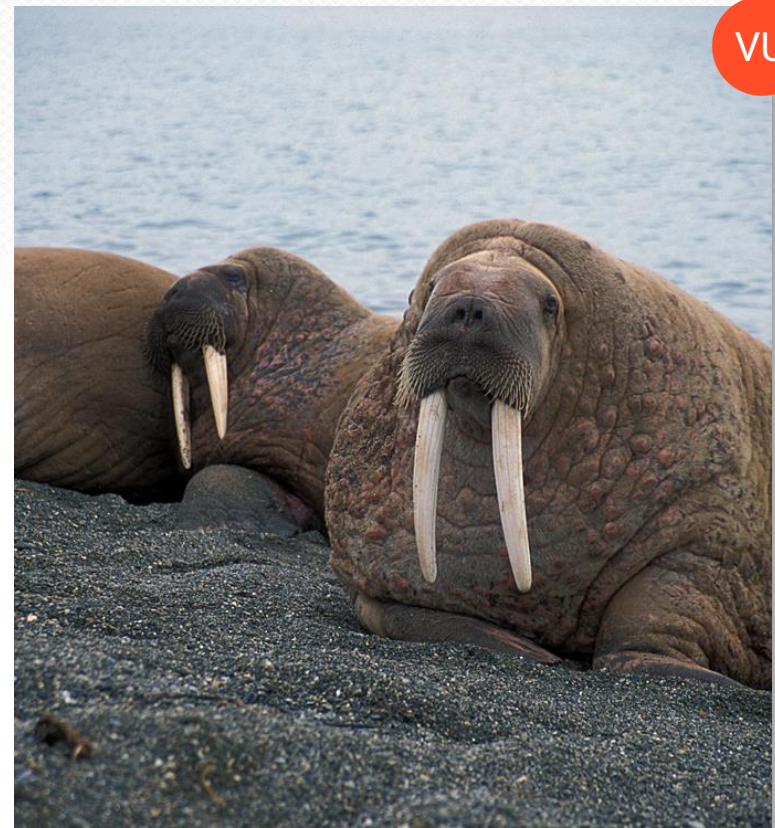
Åslaug Viken CC BY 4.0

21 % av 487 vurderte arter er rødlistet på Svalbard

- 55 arter er truet (11 %)Små populasjoner
- Påvirkningsfaktorer:
Klimaendringer
Beite fra stedegne arter (rein og gås)

Snorre Henriksen CC BY 4.0

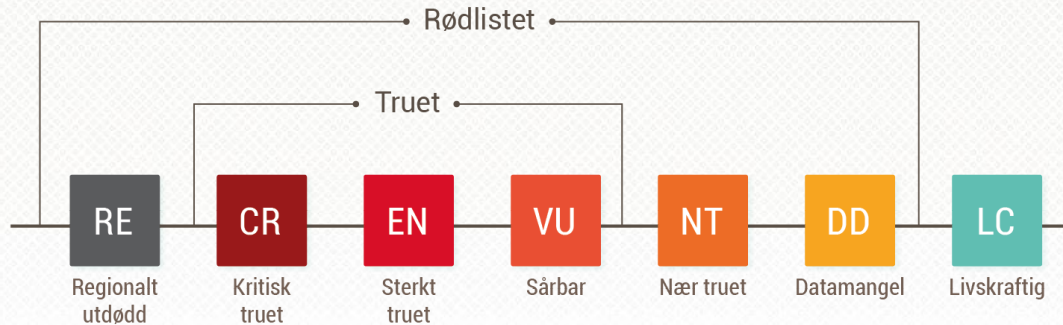
Hvalross

Reviderte vurderinger

- Totalt 2355 truete arter
- Totalt 4438 rødlistet

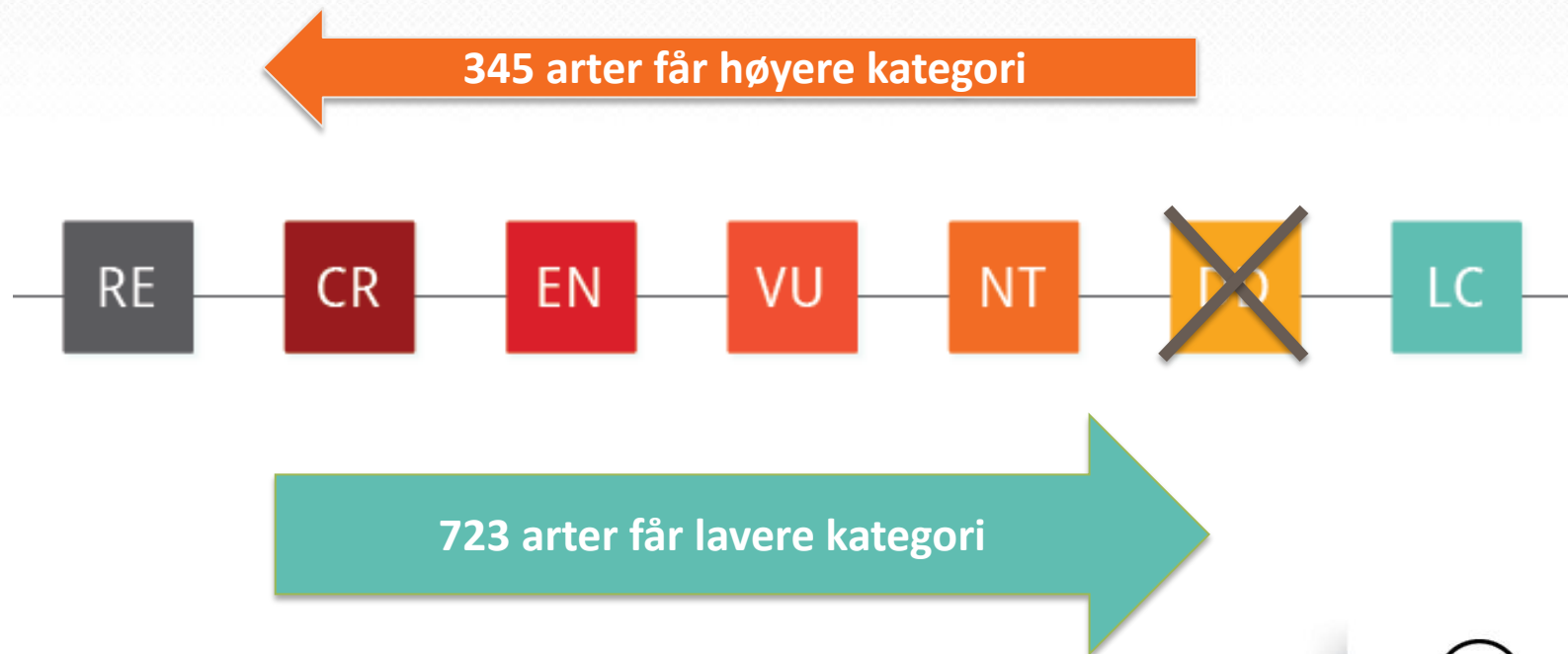
	2010	2015	Endring i antall
Truet	11,7 %	11,0 %	-135
Rødlistet	21,8	20,4 %	-275

Flere får lavere kategori

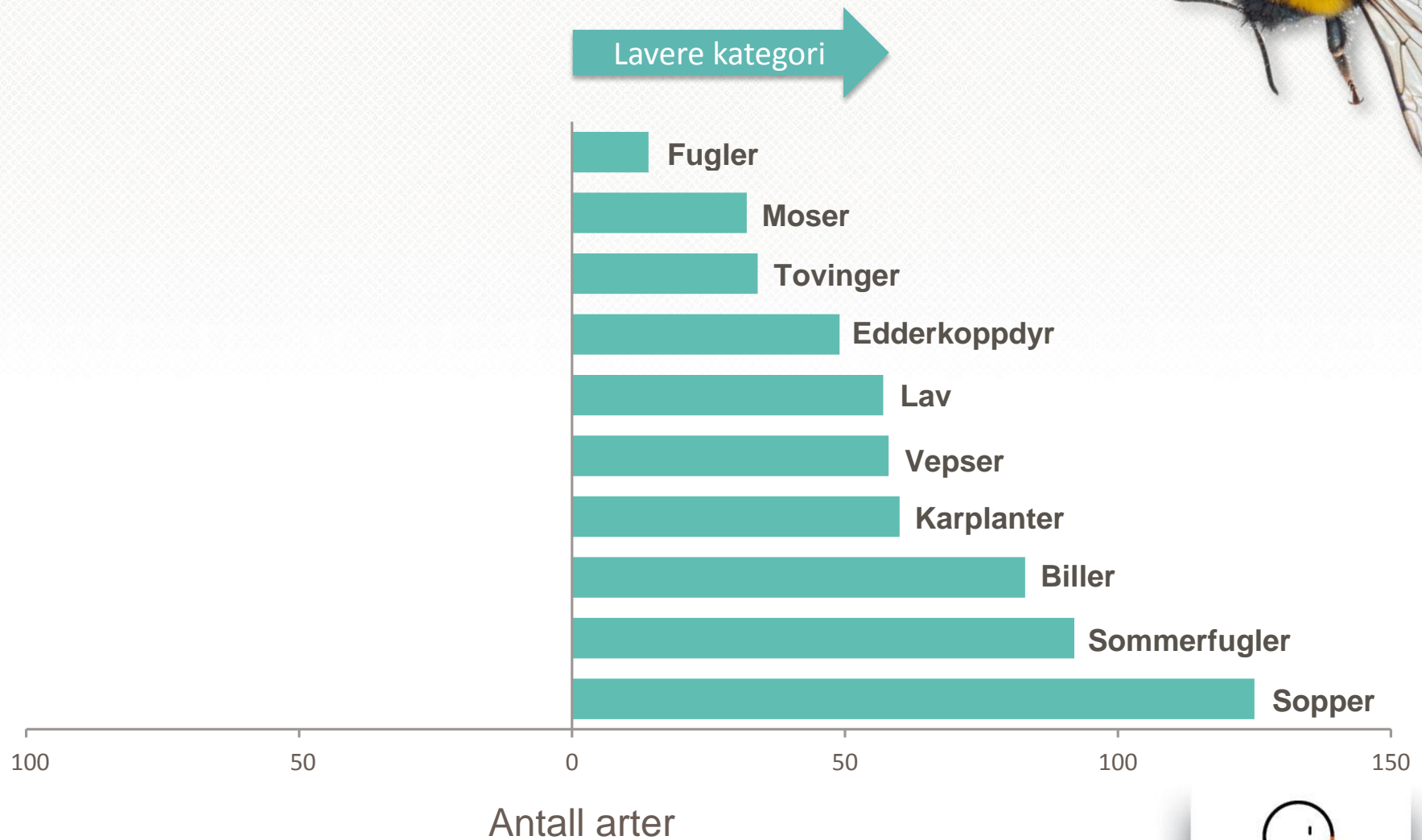
- 2302 arter har fått endret kategori (Norge)

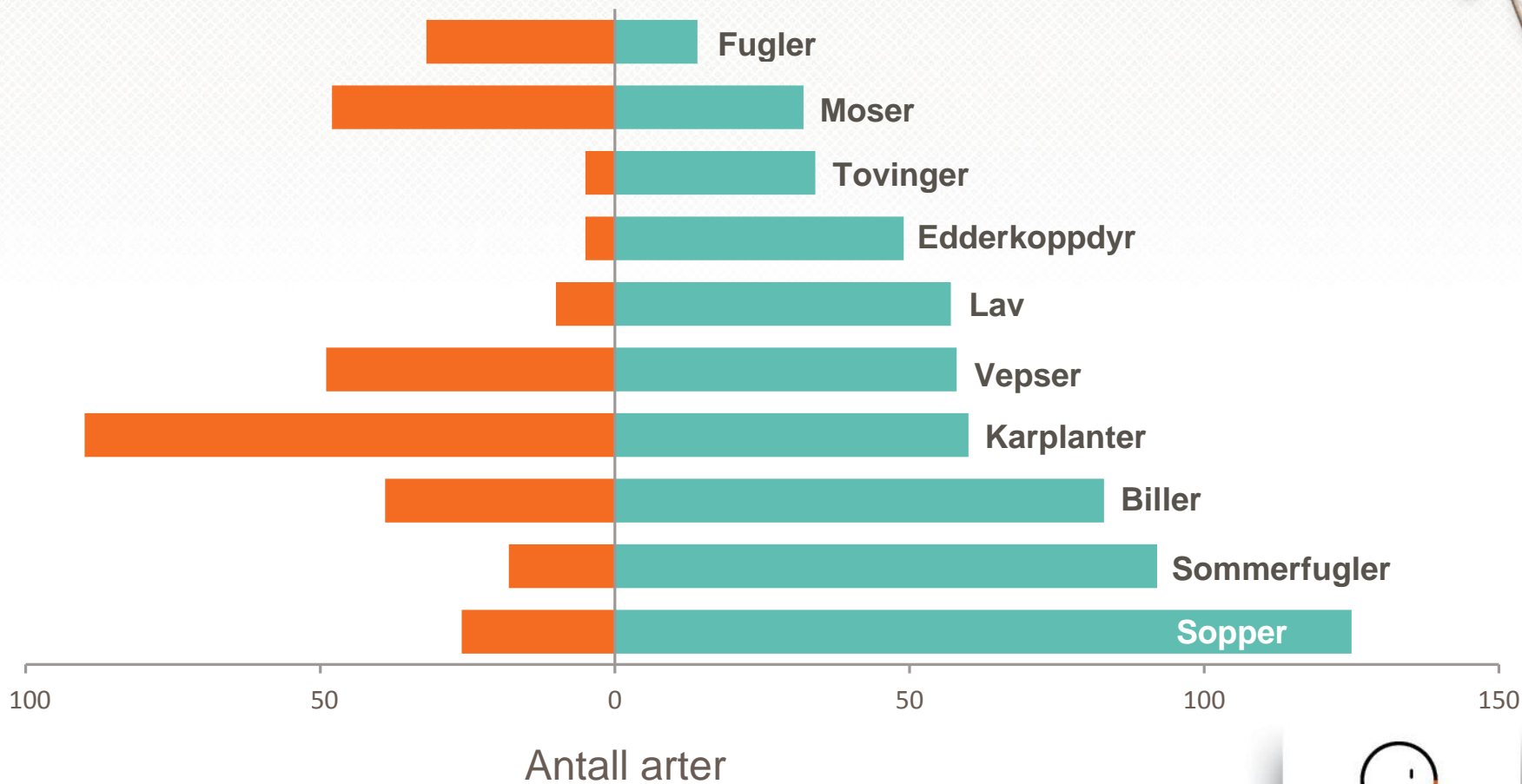

Arter som får lavere kategori

Høyere eller lavere kategori

414 arter går ut av Rødlista

414 (9%)

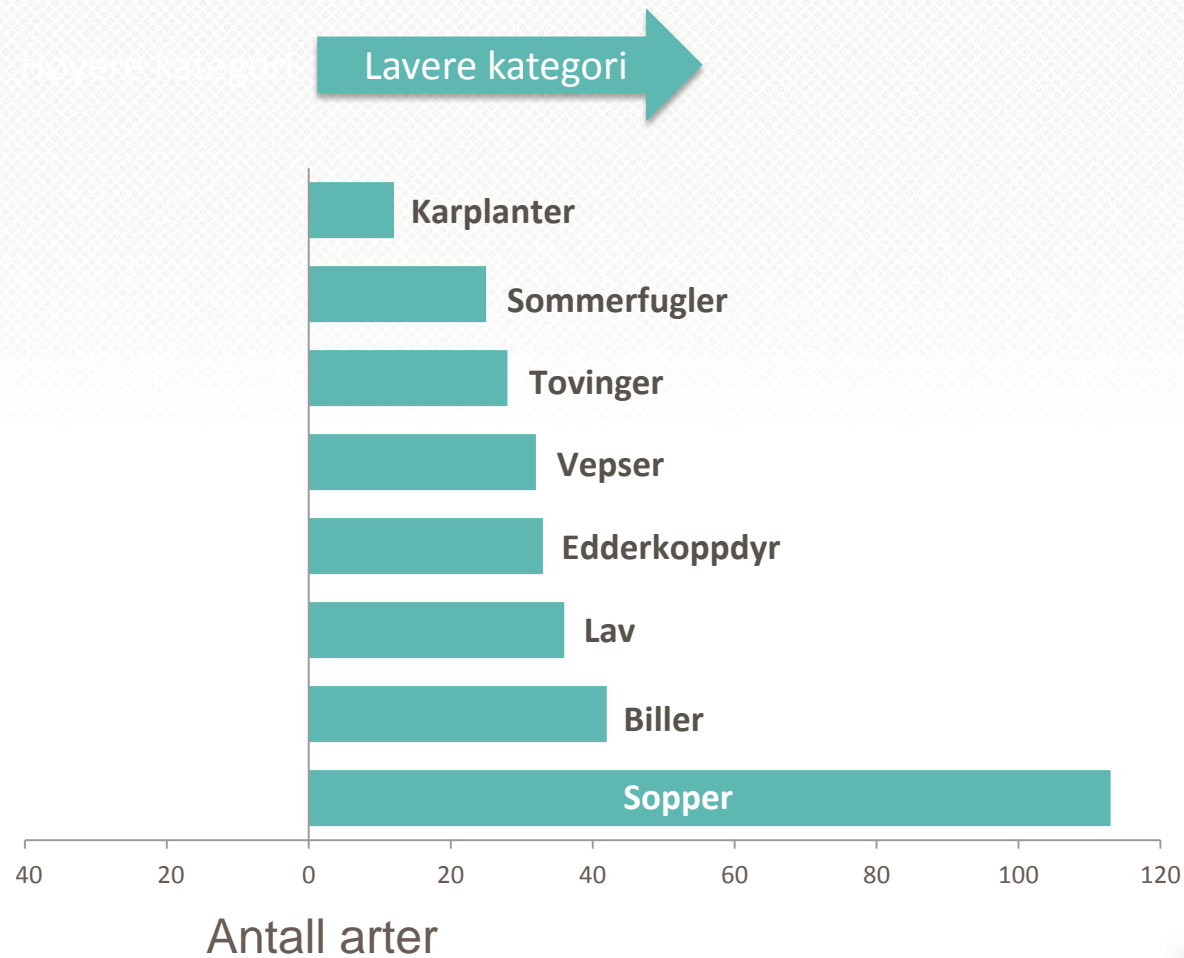
139

LC

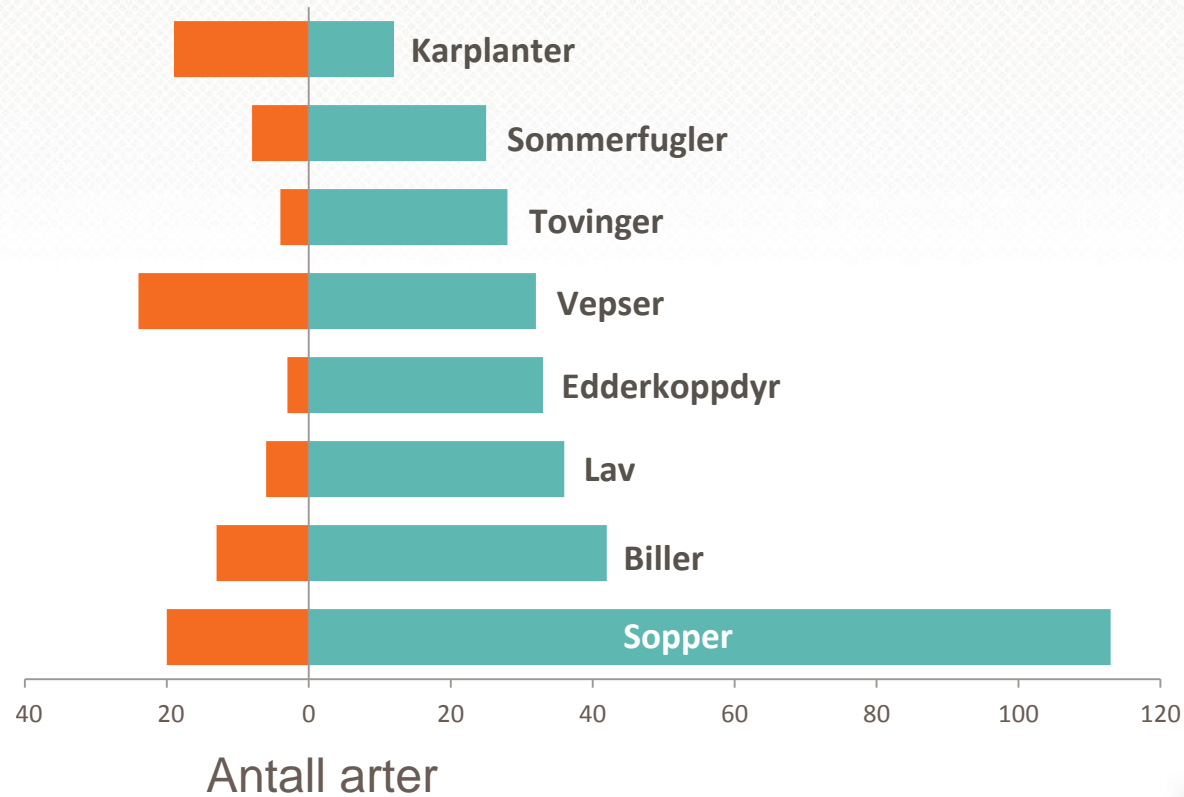
Hva med skogen?

Hva med skogen?

Hvordan tolke endringene

LC

Hvordan tolke endringer fra 2010-2015

- Mye ny kunnskap, endring i kategori betyr ikke nødvendigvis endret situasjon
- Lavere kategori: ikke nødvendigvis en bedring!

Storsalamander

Dag Dolmen CC BY 4.0

Hvordan tolke endringene

Man må se på årsaken til at artene er rødlistet: **kriteriene**

Lakrismjeltblåvinge

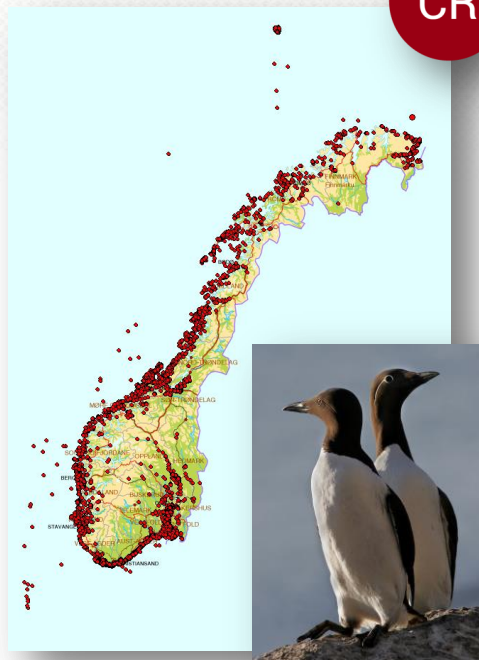
CR

Vladimir Kononenko
CC BY-NC-SA 3.0

Lomvi

CR

Per Harald Olsen CC BY-SA 3.0

Ærfugl

NT

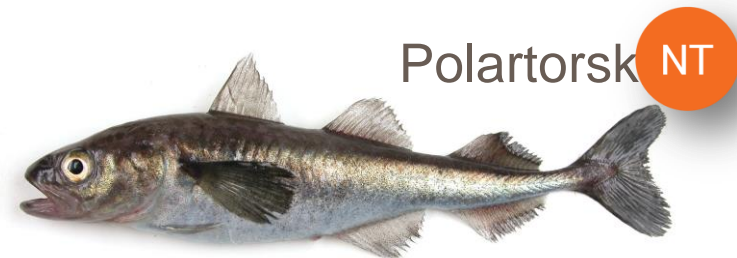
Sebastian Descamps CC BY 4.0

ARTSDATABANKEN

Bruken av Rødlista

- Det beste vi har av kunnskap
- Endringer fra 2010 til 2015 er ikke et godt mål på endring i biologisk mangfold
- Rødlista 2015 er et mål på tilstanden til det biologisk mangfoldet - > livets barometer
- Tidlig varsling

Havforskningsinstituttet CC BY 4.0

ARTSDATABANKEN

**Takk for
oppmerksomheten!**

